

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หัวข้อ : “หลักสิทธิมนุษยชน”

เรื่อง : สื่อกับการละเมิดสิทธิเด็ก : กลไกกำกับดูแล

จัดทำโดย
นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์
รหัส 570220

เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ 2
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สื่อกับการละเมิดสิทธิเด็ก : กลไกกำกับดูแล

โดย ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์

ถ้าใครติดตามข่าวสารทางสื่อมวลชนเป็นประจำทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตจะพบว่า มีการนำเสนอข่าวและภาพข่าวที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ถูกละเมิดในรูปแบบต่างๆอยู่เสมอ อาทิ ถูก ล่วงละเมิดทางเพศ ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกทอดทิ้ง ครอบครัวแตกแยก ฯลฯ

ขณะเดียวกันมีเด็กและเยาวชนอีกจำนวนมากที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรมต่างๆ เช่น ยาเสพติด ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน ชิงทรัพย์ ฯลฯ

แน่นอนว่า การนำเสนอข่าวสารเหล่านี้ของสื่อมวลชนย่อมเป็นประโยชน์แก่สังคมในแง่เป็นบทเรียนที่จะ กระตุ้นเตือนให้สังคมร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเกิดขึ้น ข้อเท็จจริงที่พบเสมอคือการนำเสนอข่าวและ ภาพข่าวการเป็นละเมิดหรือซ้ำเติม เด็กและเยาวชน หรือเป็นการละเมิดซ้ำจนส่งผลกระทบต่อจิตใจของเด็ก เยาวชนและครอบครัว รวมถึงอนาคตของเด็กและเยาวชน

สื่อมีเสรีภาพ แต่ต้องไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา มีบทบัญญัติในการรับรองสิทธิเสรีภาพ ของประชาชนไว้อย่างค่อนข้างกว้างขวาง ซึ่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ที่ยังคงบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้ใน มาตรา 45 ว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อ ความหมายโดยวิธีอื่น

“การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือ ความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว จะเห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญจะรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการพูด การ เขียน การแสดงออกไว้ แต่ก็มีข้อยกเว้นตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 45 วรรคสองซึ่งการจำกัดสิทธิ เสรีภาพดังกล่าว ต้องตราเป็นกฎหมายเท่านั้น

ในข้อยกเว้นตามที่กล่าวมานั้น นอกจากการจำกัดสิทธิเรื่องความมั่นคงแล้ว รัฐธรรมนูญได้ให้ ความสำคัญเกี่ยวกับ การคุ้มครองเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของ บุคคลอื่นด้วย

เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.255 มาตรา 35 ได้ยืนยันหลักการนี้ว่า

“สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับการคุ้มครอง”

“การกล่าวหาหรือใส่ร้ายหลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีการใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการ ละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ”

นอกจากนี้องค์การวิชาชีพสื่อ อาทิ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติยังตรา ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่ง วิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ.2541 ไว้ในข้อบังคับที่ 15 ซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

“ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ บุคคล ที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และ ผู้ด้อยโอกาส”

"ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี และผู้ ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง"

นอกจากนั้น องค์กรวิชาชีพสื่ออื่นๆต่างมีข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมที่มีเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน แม้ทั้งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อจะมีเนื้อหาห้ามการเสนอข่าวและภาพข่าวละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ก็ตาม แต่สื่อมวลชนก็ยังคงเสนอข่าวและภาพข่าวฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญและข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมอยู่เป็นประจำ

การนำเสนอข่าวและภาพละเมิดสิทธิเด็ก

ในการอดีตการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน แทบมิได้ตระหนักของการละเมิดสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เลย ทั้งนี้ ทางตำรวจหรือพนักงานสอบสวนจะนำตัวเด็กหรือสตรีที่ตกเป็นเหยื่อในการล่วงละเมิดทางเพศมาให้สื่อมวลชนถ่ายภาพ จนกระทั่ง พล.ต.อ.พจน์ บุญยะจินดา อธิบดีกรมตำรวจ(ช่วง พ.ศ.2537-2540)ได้ทำบันทึกที่ 05-03.6 / 16442 วันที่ 1 ธันวาคม 2538 ถึงทุกกองบัญชาการและกองบังคับการที่เกี่ยวข้องกำชับและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการชี้ตัวผู้ต้องหา การนำผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน โดยมีเนื้อหาตอนหนึ่งระบุว่า

“นอกจากนี้ยังมีการแถลงข่าวเกี่ยวกับการนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ การชี้ตัวผู้ต้องหา ทำให้ปรากฏภาพที่ไม่เหมาะสมตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือทางโทรทัศน์ในแง่มุมต่าง ๆ อาทิ เช่น ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก, เยาวชน หรือสตรีในคดีเกี่ยวกับเพศ หรือภาพถ่ายเด็กเข้าชี้ตัวผู้ต้องหา ฯลฯ โดยมีได้คำนึงถึงระเบียบปฏิบัติอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อรูปคดี เป็นเหตุให้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม...”

บันทึกดังกล่าวของอธิบดีกรมตำรวจสะท้อนให้เห็นว่า ทั้งพนักงานสอบสวนและสื่อมวลชนมิได้ตระหนักถึงหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เลยทั้งๆที่ กรมตำรวจได้มีคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องนี้มาแล้วหลายฉบับ ได้แก่

1. หนังสือ ตร. ที่ 0610.3/7632 ลงวันที่ 27 พ.ค. 2528 เรื่อง กำชับวิธีการชี้ตัวผู้ต้องหา
2. หนังสือ ตร. ที่ 0601.04/2787 ลงวันที่ 24 มี.ค. 2530 เรื่อง คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการแถลงข่าวต่อ สื่อมวลชน และ
3. หนังสือ ตร.ที่ 0608.5/4545 ลงวันที่ 19 พ.ค. 2531 เรื่อง กำชับการปฏิบัติและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการแถลงข่าว หรือแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน

จนกระทั่งปี 2548 สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีคำสั่งที่ 855/2548 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ มีเนื้อหาตอนหนึ่งว่า

“ห้ามนำหรือจัดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน มาให้ข่าวแถลงข่าวหรือ ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง ยกเว้นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ให้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการ

“ไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม ห้ามนำผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ พระภิกษุสามเณร นักพรต นักบวช ผู้เสียหายที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ มาให้ข่าวแถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนงเป็นอันขาด รวมตลอดถึงการชี้ตัวผู้ต้องหาในลักษณะที่เป็นการเผชิญหน้าต่อสื่อมวลชนทุกแขนง” (ข้อ 1.2.4)

แม้จะมีหนังสือและคำสั่งของกรมตำรวจและสำนักงานตำรวจแห่งชาติหลายฉบับที่ห้ามพนักงานสอบสวน ผู้ต้องหา ผู้เสียหายที่เป็นเด็กและเยาวชน รวมถึงสตรีที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมาแถลงข่าวอย่าง เด็ดขาด แต่ก็ยังมีการฝ่าฝืนอยู่ตลอดมาโดยนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ระดับผู้บัญชาการและ สื่อมวลชนก็นำไปเผยแพร่เป็นข่าวและภาพข่าว โดยสื่อมวลชน

อย่างไรก็ตามทั้งพนักงานสอบสวนและสื่อมวลชนต่างก็รู้ว่า ระเบียบและกฎหมาย บัญญัติใน เรื่องนี้ไว้อย่างไร จึงพยายามเลี่ยงโดยสื่อมวลชนจะพรางหน้าผู้ต้องหาเด็กและเยาวชนที่ ถ่ายภาพไว้ก่อนเผยแพร่ ขณะที่พนักงานสอบสวนจะจับผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายที่ถูกล่วงละเมิด ทางเพศมาแถลงข่าวคลุมถุงดำก่อนนำตัวมาแถลงข่าว

นอกจากกรณีดังกล่าวแล้วมีกรณีที่น่าศึกษาอยู่ 3 กรณี คือ

1. กรณีรายการข่าว 3 มิติ ทาง สถานีโทรทัศน์สีช่อง 3 นำเสนอข่าวและ ภาพข่าว นางปวีณา หงสกุล นำพยาน ในคดีฆาตกรรมซึ่งเป็นเยาวชนอายุ ประมาณ 13 ปี มาคลุมหัวแถลงข่าว พร้อมด้วยข้าราชการระดับสูงและ

นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เหตุเกิดที่จังหวัดพิษณุโลก นอกจากเป็นการละเมิดสิทธิเด็กที่กฎหมายให้ การคุ้มครองเป็นพิเศษแล้ว ยังทำให้พยานมีอันตรายถึงชีวิตได้

ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ตรีบัญญัติว่า ในกรณีที่ พนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องจัดให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีชี้ ตัวบุคคลใด ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวบุคคลในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและ สามารถป้องกันมิให้บุคคลซึ่งจะถูกชี้ตัวนั้นเห็นตัวเด็ก โดยให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคม สงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการชี้ตัวบุคคลนั้น

จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นชัดว่า กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสมเพื่อการคุ้มครองทั้งร่างกายและจิตใจ แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องกลับนำพยานเด็กในคดีฆาตกรรมมาแถลงข่าวต่อสาธารณะซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายและส่งผลกระทบต่อจิตใจของเด็กได้

2. กรณีที่ดาราสาวนำทารกอายุไม่กี่เดือนมาโชว์ตัวทางโทรทัศน์พร้อมกับให้สัมภาษณ์พิธีกรชื่อดังอ้างว่า ดาราหนุ่มชื่อดังเป็นพ่อของเด็ก แต่ดารานุ่มไม่ยอมรับเป็นพ่อขอให้มีการตรวจดีเอ็นเอ การนำเด็กทารกมาออกรายการดังกล่าว นอกจากเป็นการละเมิดสิทธิเด็กที่ยังไร้เดียงสาอย่างชัดเจนแล้ว ยังอาจเข้าข่ายฝ่าฝืนกฎหมายคุ้มครองเด็กอีกด้วย

3. กรณีหนังสือพิมพ์หลายฉบับนำเสนอข่าวและภาพข่าวดาราสาววัยรุ่นที่มีการเผยแพร่ในโซเชียลมีเดียว่า เสพยาไอซ์ โดยหนังสือพิมพ์บางฉบับมีการเปิดเผยใบหน้าดาราสาววัยรุ่นและบิดาอย่างชัดเจน บางฉบับนำแถบดำคางตาดาราสาว แต่เปิดชื่อภาพใบหน้าบิดาของดาราสาววัยรุ่น การกระทำดังกล่าว นอกจากเป็นการละเมิดสิทธิเยาวชนแล้ว ยังอาจเข้าข่ายการฝ่าฝืนกฎหมายคุ้มครองเด็กเช่นเดียวกัน

การที่สื่อมวลชนยังคงนำเสนอข่าวและภาพข่าวในลักษณะที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนนั้นทำให้ต้องศึกษาดูว่า ในประเทศไทยมีกลไกในการกำกับดูแลสื่อมวลชนอย่างไร

กลไกกำกับดูแลสื่อมวลชน

เมื่อพิจารณากลไกการกำกับดูแลและควบคุมสื่อมวลชนในปัจจุบันอยู่แล้ว มีอยู่ด้วยกัน 4 ระบบ คือ

หนึ่ง การกำกับดูแลและควบคุมโดยกฎหมาย

แบ่งออกเป็นกฎหมายทั่วไปและกฎหมายเฉพาะ

กฎหมายทั่วไป อาทิ ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยหมิ่นประมาท ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการละเมิด พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน กฎหมายครอบครัว กฏหมายเกี่ยวกับความมั่นคง ฯลฯ

แต่ที่ใช้กันมากที่สุดคือ กฎหมายหมิ่นประมาท กฎหมายละเมิด พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

กฎหมายเฉพาะ อาทิ พ.ร.บ.จัดแจ้งการพิมพ์(กำกับดูแลเฉพาะการจดทะเบียนสิ่งพิมพ์) พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์

สอง การกำกับดูแลตนเองโดย ไม่มีกฎหมายรองรับ

เป็นระบบสมัครใจ ซึ่งมีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพขึ้นมาทำหน้าที่ดังกล่าว มีการกำหนดข้อบังคับว่าจริยธรรมเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับสมาชิก

ทางด้านสิ่งพิมพ์มี**สภานั่งสื่อพิมพ์แห่งชาติ**ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านจริยธรรมของสมาชิกที่เป็นทั้งองค์กรและผู้ประกอบวิชาชีพ เช่นเดียวกับด้านวิทยุโทรทัศน์มี**สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย**เป็นผู้ทำหน้าที่

จุดอ่อนสำคัญสำคัญขององค์กรวิชาชีพทั้งสองคือ

1.โครงสร้างคณะกรรมการสภาวิชาชีพที่มีตัวแทนเจ้าหนังสือพิมพ์หรือสถานี และบรรณาธิการ(เป็นกลุ่มเดียวกับเจ้าของ)รวมกันมีสัดส่วนสูงถึง 8 คน ขณะที่ผู้ปฏิบัติงานหรือนักข่าวมีเพียง 4 คน ขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อย เปิดโอกาสให้ตัวแทนเจ้าของและบรรณาธิการสามารถรอบังการตัดสินใจของสภาวิชาชีพได้โดยง่าย

2.การใช้ระบบสมัครใจ ทำให้หมัดของสภาวิชาชีพไม่มีผลในทางปฏิบัติ สมาชิกไม่ยอมรับมติของสภาวิชาชีพที่ขัดแย้งผลประโยชน์ของตนเอง เมื่อไม่พอใจกับมติของคณะกรรมการก็จะลาออกจากการเป็นสมาชิกหรือขู่ว่าจะลาออก ทำให้คณะกรรมการไม่กล้าลงมติที่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของสมาชิกโดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่

ดังนั้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สภาวิชาชีพฯ ฤทธิวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นเพียง “เสื่อ
กระตาศ” ไม่สามารถกำกับดูแลด้านจริยธรรมของสมาชิกได้จริง เช่น มีการนำเสนอข่าว
และภาพข่าวละเมิดจริยธรรมเป็นนิจศีล

สาม การกำกับดูแลร่วมโดยรัฐกับองค์กรวิชาชีพ

มีข้อแตกต่างจากระบบสมัครใจคือ มีการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรวิชาชีพกับหน่วยงานของ
รัฐโดยมีกฎหมายรองรับซึ่งในประเทศไทยเมื่อพิจารณาจากกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เป็นการใช้
เฉพาะกับสื่อมวลชนด้านวิทยุและโทรทัศน์เท่านั้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมและการกำกับดูแลสื่อมวลชนได้แก่ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรร
คลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ
โทรคมนาคมพ.ศ. 2553 และ พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
พ.ศ. 2551

ใน พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ มีบทบัญญัติให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) มีหน้าที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับ
ใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียง
และกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม
ของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเอง
ภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม (มาตรา 27(18))

อย่างไรก็ตาม ใน พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ฯ ได้แบ่งการ
ควบคุมและการกำกับดูแลออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนแรก กสทช.เป็นผู้ควบคุมเนื้อหาโดยตรงกรณีที่มีการฝ่าฝืนมาตรา 37 ที่บัญญัติ ห้าม
มิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระ

- (1) ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ
- (2) ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ
- (3) ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ
- (4) มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือ
- (5) มีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

บทบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการ กสทช.มอบหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวโดยพลัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

นอกจากการเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว กสทช.ยังมีอำนาจปรับทางปกครองกับผู้รับใบอนุญาตหรือเจ้าของสถานีได้ตั้งแต่ห้าหมื่นบาท แต่ไม่เกินห้าแสนบาท(มาตรา 57,59) กรณีตัวอย่างที่ กสทช.ได้ดำเนินการปรับไปแล้วคือ รายการไทยแลนด์ก๊อดทาเลนต์ที่มีการเปลี่ยยอกวาดรูปซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 3 ซึ่งมีเนื้อหาเข้าข่ายขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ส่วนที่สอง การควบคุมและการกำกับดูแลร่วม ใน พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มีบทบัญญัติว่าด้วย ”การส่งเสริมและควบคุมจริยธรรมแห่ง

วิชาชีพและการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” ขึ้นมาเป็นการเฉพาะโดยมีสาระสำคัญส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเอง ภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมต้องคำนึงถึง**การคุ้มครองการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร สาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภค**จากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ **รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร**

บทบัญญัติในกฎหมายยังกำหนดให้ กสทช.สร้างกลไกการส่งเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคต่อไปยังองค์กรวิชาชีพพิจารณากรณีที่มีการออกอากาศละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล จากนั้นให้องค์กรวิชาชีพแจ้งผลการดำเนินการให้ กสทช.ทราบโดยเร็ว (มาตรา 39,40)

อย่างไรก็ตามในการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของ พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ทั้งสองส่วน ยังคงเป็นไปปัญหาเพราะยังไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน และการดำเนินการล่าช้า ทำให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า การกำกับดูแลดังกล่าวไร้ประสิทธิภาพ

สี่ การกำกับดูแลโดยสังคม

การที่จะให้ภาคประชาสังคมกำกับดูแลสื่อมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาเครือข่ายภาคประชาสังคมไม่ค่อยมีการเคลื่อนไหวการกำกับดูแลและควบคุมสื่อมวลชนมากนัก เพิ่งจะมีในระยะหลังๆที่มีการจัดตั้งองค์กรต่างๆขึ้นมา เช่น กลุ่มผู้ปกครอง องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค ทำให้มีการเคลื่อนไหว

เรียกร้องต่อสื่อมวลชนที่เสนอข่าวหรือเรื่องราวที่มีผลกระทบต่อสังคมและผู้บริโภคมากขึ้น อาทิ กรณีการล่อเลียนผู้ป่วยออทิสติกในรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, การประท้วงกรณีการงดออกอากาศละครเรื่อง “เหนื่อเมฆ” ทางสถานีโทรทัศน์ช่องเดียวกัน

เป็นที่น่าสังเกต การเคลื่อนไหวเรียกร้องของภาคประชาสังคมในแต่ละกรณีนั้น มีการใช้เครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ (social media) เป็นเครื่องมือสำคัญซึ่งสามารถสร้างกระแสให้เกิดการตื่นตัวขึ้นในสังคม จนสื่อกระแสหลักนำไปเสนอเป็นข่าวอีกต่อหนึ่ง อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลสื่อมวลชนให้ได้ผลอย่างแท้จริง คงไม่สามารถใช้กลไกใดกลไกหนึ่งเป็นเอกเทศ แต่ต้องอาศัยกลไกทั้งสามส่วนผสมผสานกันอย่างเหมาะสม

ตัวอย่างที่เห็นชัดคือ มีกฎหมายหลายฉบับที่ไม่เคยมีการบังคับใช้กับสื่อมวลชนเลย ทั้งๆที่สื่อมวลชนกระทำความผิดชัดแจ้ง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก แต่ไม่เคยมีการดำเนินคดีกับสื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวและภาพละเมิดเด็กและเยาวชนเลย

ถ้าภาคประชาสังคมเห็นว่า สื่อมวลชนฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก แม้มีการท้วงติงตักเตือนแล้ว ยังคงนำเสนอภาพและข่าวละเมิดเด็กและเยาวชนอยู่เป็นนิจ ก็สามารถไปกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับสื่อมวลชนนั้นได้ ซึ่งภาคประชาสังคมต้องมีความรู้ด้านกฎหมายและเข้าใจด้านสิทธิเด็กด้วย และต้องช่วยให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านนี้ เพื่อช่วยกันในการกำกับดูแลสื่อ

เช่นเดียวกับกรณีการกำกับดูแลกันเองโดยสภาวิชาชีพ เป็นการยากที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะมีมติลงโทษสื่อที่เป็นสมาชิกที่ฝ่าฝืนจริยธรรมในเรื่องผลประโยชน์ของสำคัญสมาชิก แต่ถ้าสังคมเห็นว่าการกระทำของสื่อรายดังกล่าวฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรง อาจมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้สภาวิชาชีพลงโทษหรือเรียกร้องให้สื่อเยียวความเสียหายจากการกระทำของตนเอง ก็เชื่อว่าน่าจะมีผลในระดับใดระดับหนึ่ง

กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและคุ้มครองสิทธิครอบครัวที่สำคัญอยู่ด้วยกัน 3 ฉบับ

1.พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

2.พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

3.พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ประเทศไทย เริ่มมีกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ไม่ให้สื่อมวลชนเผยแพร่ภาพหรือข้อความใดๆที่จะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนที่อาจทำให้เด็กและเยาวชนได้รับความเสียหายมาตั้งแต่ พ.ศ. 2534 หรือเกือบ 20 ปีมาแล้ว

แต่เป็นการคุ้มครองเฉพาะเด็กและเยาวชน(อายุต่ำกว่า 18 ปี) ที่ตกเป็นจำเลยในศาลเท่านั้นคือ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ซึ่งระบุว่า

"ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล" (มาตรา 98)

ผู้ที่ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ(มาตรา 131)

ต่อมา มีการ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ขึ้นมาบังคับใช้แทน (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2553) และมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2554) โดยมีปรับปรุง เนื้อหาให้ความคุ้มครองสิทธิสวัสดิภาพ และวิธีปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชน สตรีและบุคคลในครอบครัว รวมทั้งกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

ส่วนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีการขยายขอบเขตการคุ้มครองจากเดิมที่จำกัดเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นจำเลยในศาล เป็นเด็กและเยาวชนที่เป็นตกผู้ต้องหาในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการด้วย

นอกจากนั้นยังเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนในการเผยแพร่ข่าวและภาพของเด็กและเยาวชน รวมถึงครอบครัวที่เป็นคู่ความในศาลจากจำคุกไม่เกิน 6 เดือน เป็นจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ(มาตรา 192)โดยมีบทบัญญัติสำคัญที่เกี่ยวข้อง อาทิ

มาตรา 76 เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิด ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชน หรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

บทบัญญัตินี้ เป็นการควบคุมเจ้าพนักงานหรือพนักงานสอบสวนโดยเฉพาะ แม้ไม่มีบทกำหนดโทษการฝ่าฝืนบทบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับนี้ แต่พนักงานสอบสวนที่นำตัวผู้ต้องหาเด็กและเยาวชนมาให้สื่อมวลชนถ่ายภาพเพื่อเป็นผลงานหรือสนองความต้องการของนักการเมืองบางคนก็เสี่ยงต่อการถูกดำเนินการทางวินัยหรืออาจถูกผู้เสียหายดำเนินการคดีฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 ได้

มาตรา 130 ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

บทบัญญัตินี้เป็นการขยายขอบเขตการคุ้มครองการห้ามเผยแพร่ข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหารวมถึง"ผู้เกี่ยวข้อง"ที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว หรือชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งกฎหมายฉบับเดิมคุ้มครองเฉพาะผู้ที่เป็นจำเลยในศาลเท่านั้น

มาตรา 136 ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความ หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากศาล

ก่อนหน้านี มีการตรา พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ขึ้นมามีบทบัญญัติขยายการคุ้มครองเด็กและเยาวชนออกไป ไม่จำกัดเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา แต่รวมความถึงเด็กและเยาวชนทั่วไปด้วย

"ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ" (มาตรา 27)

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 79)

แต่ที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมากในแวดวงสื่อมวลชนระยะแรกคือ การตรา พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งมีบทบัญญัติครอบคลุมการห้ามเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอย่างกว้างขวางรวมถึงบุคคลในครอบครัวทั้งผู้ถูกกระทำและผู้กระทำรุนแรงในครอบครัวทั้งหมด

ทั้งนี้ เป็นไปตามนิยามในมาตรา 3 ที่บัญญัติว่า

"*ความรุนแรงในครอบครัว*" หมายความว่า การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบแต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

ส่วน "*บุคคลในครอบครัว*" หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน"

ประเด็นที่ถกเถียงกันมาก คือ "คู่สมรสเดิม" หรือ "เคยอยู่กินฉันสามีภริยา" นั้น หมายถึงการหย่าขาดหรือเลิกรากันมาแล้วกี่ปี ถ้าเลิกรากันมาแล้ว 10 ปียังถือว่าเป็นบุคคลในครอบครัวอีกหรือไม่

ข้อห้ามในการเผยแพร่ภาพและชื่อนอกจาก "ผู้ถูกกระทำ" หรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อแล้ว ยังครอบคลุมถึง "ผู้กระทำ" ด้วย

"ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ อันน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัตินี้"

"ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" (มาตรา 9)

การที่กฎหมายให้การคุ้มครอง "ผู้กระทำ" เพราะมีความมุ่งหมายให้ครอบครัวได้กลับมาคืนดีดั้งเดิม โดยผ่านกระบวนการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด

ข้อเสนอ-การเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลสื่อ

แม้จะมีทั้งกรอบจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อและกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนซึ่งบทลงโทษกระทำผิดกฎหมาย แต่ยังคงปรากฏว่า ยังมีสื่อมวลชนเสนอข่าวและภาพข่าวในลักษณะเข้าข่ายฝ่าฝืนกฎหมายอยู่เป็นประจำ

เพื่อให้กลไกการกำกับดูแลสื่อทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงกลไกการกำกับดูแลสื่อทั้งระบบ รวมทั้งส่งเสริมประชาชนให้ “รู้เท่าทันสื่อ” มากขึ้น ดังนี้

1. ในส่วนขององค์กรสื่อ ผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนักว่า เป้าหมายสำคัญในการนำเสนอข่าวเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นการปกป้องและคุ้มครองและปกป้องสิทธิบุคคลเหล่านั้น ไม่ใช่การนำเสนอในลักษณะประจานโดยจะต้องจัดให้มีการฝึกอบรมผู้ประกอบการวิชาชีพทุกระดับให้เข้าใจในเรื่องสิทธิเด็กและเยาวชน รวมทั้งจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติในการนำเสนอข่าวประเภทนี้
2. ในส่วนขององค์กรวิชาชีพ จะต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างคณะกรรมการให้มีผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นบุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชนรวมอยู่ด้วย
3. ในส่วนของ กสทช. ต้องมีการปรับปรุงกฎหมายในส่วนของกลไกกำกับร่วมกับองค์กรวิชาชีพให้มีโทษปรับในทางปกครองในกรณีที่มีการฝ่าฝืนข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมเป็นแบบขั้นบันได ถ้ามีการทำผิดซ้ำ และหากยังคงทำผิดซ้ำหลายครั้งอาจถึงขั้นเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
4. ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมาย ควรสนับสนุนให้องค์กรผู้บริโภคและองค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กล่าวโทษสื่อมวลชนที่ละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนซ้ำซากซึ่งสามารถทำได้เพราะกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็ก เป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ร้องทุกข์เอง

5. องค์กรวิชาชีพสื่อควรร่วมกับ กสทช.รณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นเครือข่ายในการตรวจสอบมวลชนที่ละเมิดจริยธรรม ละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน อาจรวมตัวกันเพื่อกล่าวโทษสื่อเหล่านั้น

บรรณานุกรม

- 1.กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและสิทธิครอบครัว, ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ , คู่มือการสอนวิชากฎหมายสื่อมวลชนและวิชาจริยธรรมสื่อมวลชน 2556
- 2.การกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนศึกษากรณี “สรยุทธ-ไร่ส้ม”, ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ , อิศรา ปรีทัศน์ 2555